

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA: ATRIBUȚII PRIVIND FORMAREA PROFESIONALĂ A PERSONALULUI DIN BIBLIOTECILE PUBLICE

Ludmila CORGHENCI,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: *Articolul se înscrie în contextul consemnării a 190 de ani de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii și 30 de ani de la obținerea statutului de bibliotecă națională. Este prezentată evoluția în timp a activității privind dezvoltarea competențelor, instruirea personalului din bibliotecile sistemului național. Articolul reflectă și detalii concrete privind activitatea Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării în anul 2021.*

Cuvinte-cheie: *Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, formare profesională continuă.*

Abstract: *The article is written in the context of the 190th anniversary of the National Library of the Republic of Moldova and the jubilee of 30 years since it obtained the status of a national library. The evolution of library activity in time regarding the development of competencies and the training of staff of the national librarianship system is widely presented. The article offers factual information on activity of the Center for Continuous Professional Training in Library and Information Sciences in the year 2021.*

Keywords: *National Library of the Republic of Moldova; Center for Continuous Professional Training in Library and Information Sciences; continuing professional training.*

Investind în dezvoltarea competențelor profesionale ale bibliotecarilor, investim în educarea membrilor societății. De aici centrarea permanentă a domeniului, a factorilor de resort pentru formarea profesională continuă a personalului din biblioteci.

În conformitate cu prevederile documentelor legislative și de reglementare în vigoare, Biblioteca Națională a Republicii Moldova deține responsabilități privind dezvoltarea competențelor, instruirea personalului din bibliotecile sistemului național. Evoluția activității la acest capitol poate fi prezentată după cum urmează:

▪ Anul 1991 – conform ordinului nr. 219 din 10 octombrie 1991 al Ministerului Culturii și Cultelor al Republicii Moldova „Cu privire la reșezarea organizatorică a bibliotecilor publice din Republica Moldova”, este inițiată descentralizarea bibliotecilor. În funcție de prevederile din poziția 4 a ordinului menționat, Biblioteca Națională este abilitată cu responsabilități de asistență metodologică, de instruire a bibliotecarilor;

▪ Anul 1991 – conform prevederilor ordinului nr. 219, este aprobat modelul strategic „Sistemul Național de Biblioteci al

Republicii Moldova” (prin hotărârea din 27.12.1991 a Colegiului Ministerului Culturii și Cultelor al Republicii Moldova). Funcția biblioteconomică, care include și învățarea bibliotecarilor prin promovarea de cunoștințe și experiențe reprezentative, este considerată drept una dintre cele principale ale Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (ca Centru Biblioteconomic Național);

- Anul 1992 – este aprobat ordinul nr. 85 din 02.04.1992 al Ministerului Culturii și Cultelor al Republicii Moldova „Cu privire la reciclarea specialiștilor în domeniul culturii și artelor” (în conformitate cu Hotărârea Guvernului Republicii Moldova din 18 februarie 1991). Ordinul respectiv prevedea următoarele: lichidarea cursurilor de perfecționare a lucrătorilor de cultură de la Institutul de Stat de Arte (începând cu 23 mai 1992); crearea subdiviziunilor de reciclare și recalificare a specialiștilor în domeniul culturii, artelor și învățământului artistic începând cu 1 iunie 1992, conform următoarelor direcții: Conservatorul de Stat „G. Musicescu” (pedagogia muzicală); Institutul de Stat al Artelor (pedagogia în domeniul artelor plastice, coreografie, artă teatrală, creație populară, management etc.); Muzeul Național de Istorie a Moldovei (bazele muzeologiei); Biblioteca Națională a Republicii Moldova (probleme de bibliografie și biblioteconomie);

- Conform prevederilor Strategiei de Dezvoltare a Culturii „Cultura 2020” este important ca fiecare domeniu din sectorul cultural să dispună de centre de formare continuă. Drept urmare, în anul 2017, conform prevederilor ordinului nr. 386 din 30.12.2016 „Cu privire la optimizarea activității BNRM” al Ministerului Culturii, a fost creat Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul BNRM (CFPC).

Potrivit regulamentului de organizare și funcționare, misiunea de bază a CFPC prevede prestarea activităților educaționale pentru specialiștii instituțiilor bibliotecare, în context nonformal, monitorizarea formării continue informale, coordonarea și sprijinirea metodologică a formării profesionale

continue a specialiștilor. Instituirea Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării ține și de oportunitățile oferite prin Memorandumul de înțelegere în domeniul monitorizării impactului și gestiunii datelor statistice în bibliotecile publice (din 15 mai 2015), semnat între Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Biblioteca Națională a Republicii Moldova și Reprezentanța din Republica Moldova a Consiliului pentru Cercetări și Schimburi Internaționale IREX (asigurarea cu echipament tehnic, formarea formatorilor, activitățile educaționale privind colectarea și utilizarea online a indicatorilor de activitate bibliotecară etc.).

Care sunt direcțiile de bază ale activității CFPC din cadrul BNRM?

Ne vom referi în continuare la activitatea CFPC în anul 2021.

Studiul necesităților de dezvoltare a competențelor bibliotecarilor – suport pentru elaborarea și implementarea ofertelor educaționale:

- Analiza necesităților de dezvoltare a competențelor profesionale ale personalului de specialitate (de la BNRM și din cadrul Sistemului Național de Bibliotecă (SNB) (2 studii) - elaborarea chestionarelor, interviurilor; diseminarea acestora și monitorizarea recepționării informației; sinteza și analiza, reflectarea rezultatelor în ofertele educaționale etc.);

- Elaborarea și diseminarea în comunitatea profesională a 4 oferte educaționale ale BNRM și a 4 oferte educaționale integrate ale centrelor de formare naționale (trimestriale) <https://www.facebook.com/cfc.bnm/>, <http://www.bnm.md/index.php/profesional/formarea-profesionala-continua>.

Context organizațional:

- Modificări, ajustări la documentele de reglementare și de politici ale CFPC, BNRM;

- Ținerea la zi a componentei documentare a funcționării CFPC („Oferte educaționale”, „Agenda activităților educaționale”, „Portofolii ale activităților educaționale”, „Registrul de evidență a certificatelor eliberate formatorilor”, actualizarea bazei de date a formabililor CFPC (în Excel); cumularea datelor statistice semes-

triale și trimestriale);

- Implicații în proiecte naționale și instituționale, conceptualizarea activității educaționale (de exemplu, augmentarea componentei educaționale a Programului Național *LecturaCentral*, organizarea modulară a atelierelor profesionale – „Incluziunea digitală a bibliotecarilor”, „Învățăm prevederile cadrului de reglementare”);

- Intensificarea colaborărilor cu centrele biblioteconomice teritoriale și departamentale ca prestatori de servicii educaționale (Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, Biblioteca Tehnico-Științifică a Universității Tehnice a Moldovei), cu Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, Liga Bibliotecarilor din Republica Moldova „Alexe Rău”;

- Sporirea conținutului educațional al activităților organizate de către BNRM (Săptămâna Educației Deschise, Săptămâna Accesului Deschis, Zilele Științei etc.).

Activități educaționale. Suport documentar-informațional:

- Elaborarea/colectarea/monitorizarea suportului documentar-educațional pentru 55 de activități de formare continuă (prezentări/tutoriale ale formatorilor, exerciții individuale și lucru în grup, alte suporturi);

- Diseminarea către formabili (pe adresele electronice) a e-Portofoliilor educaționale ale activităților de formare, activități de monitorizare;

- Elaborarea și integrarea ePortofoliilor, tutorialelor în Centrul de resurse, astfel facilitând și lărgind accesul bibliotecilor la suporturi de învățare online (<http://resurse.bnrm.md/ro/for-public-libraries/resource-center>);

- Crearea suporturilor documentar-informaționale tradiționale, accesate și în

format digital (<http://www.bnrm.md/index.php/publicatii/lucrari-didactice>), suportului educațional „Educația informală a personalului de specialitate din biblioteci” de L. Povestca (<https://zenodo.org/record/5710203#.YfuSdUxBzIU>).

Activități inovatoare la CFPC în anul 2021:

- Centrarea eforturilor privind monitorizarea și instituționalizarea educației informale a personalului din biblioteci (integrarea subiectului în prioritățile anului profesional, crearea suportului educațional, augmentarea conținutului bibliografic al ePortofoliilor educaționale);

- În contextul situației sanitaro-epidemiologice, axarea pe activități educaționale online, preponderent pe baza aplicațiilor Zoom și Google Meet;

- Aplicarea tehnologiilor informaționale în procesul de organizare și evidență a activităților educaționale (înregistrarea formabililor, aplicarea unică a numărului certificatului etc.);

- Organizarea a 8 activități educaționale în cadrul ediției a IV-a a Programului Național *LecturaCentral*;

- Intensificarea utilizării testelor de evaluare și includerea sintezelor elaborate în ePortofoliile educaționale;

- Centrarea pe evaluarea impactului activităților educaționale (activități materializate în recomandări diseminate în instituție, teme pentru acasă, includerea în ePortofolii educaționale a sintezelor chestionarelor și testelor de evaluare etc.);

- Diversificarea activităților educaționale pe parcursul anului (sesiuni de informare, conferințe publice, Academia de vară pentru bibliotecari).

Tabelul nr. 1. Indicatori statistici ai funcționării CFPC în anul 2021(în comparație):

Indicatori statistici	Pentru anul 2021	Pentru anul 2020	Pentru anul 2019	Impact 2021 (diferența 2021-2020)
Studii privind nevoile de formare profesională continuă la nivel național și instituțional	2	2	2	0
Oferte educaționale	8	8	8	0
Activități de formare furnizate (cursuri, ateliere, sesiuni de întrebări și răspunsuri):				
▪ în spațiul C(S)FPC (în clasă)	6	20	37	-14
▪ la distanță	46	34	4	+12
▪ în teritoriu (în colaborare cu bibliotecile teritoriale)	3	4	16	-1
Total	55	57	57	-2
Număr de ore academice	303	317	470	-14
Număr de formabili:				
▪ din cadrul BNRM	228	216	417	+12
▪ din cadrul SNB	3366	967	1 204	+2 399
Total	3594	1 507	1 621	+2 087
Participanți la evenimentele organizate de CFPC (lansarea Manualului practic, Săptămâna Educației Deschise etc.)	337			
Număr de formatori:				
▪ formatori BNRM	15	20	17	-5
▪ formatori invitați	14	10	4	+4
Total	29	30	21	-1
Nr. de e-portofolii create și diseminate	54	57	57	-3

Notă: Reducerea indicatorilor statistici privind funcționarea CFPC pe parcursul anului 2021 a fost determinată de condițiile și limitările impuse de criza sanitar-epidemiologică; necesitatea organizării activităților educaționale în spațiul virtual; implicarea personalului CFPC în evaluarea bibliotecilor publice teritoriale și altele.

Promovarea/asigurarea vizualizării activităților CFPC:

- Pagina web BNRM (<http://www.bnrm.md/index.php/profesional/formarea-profesionala-continua>);

- Administrarea paginii CFPC pe Facebook, monitorizarea și analiza datelor statistice (<https://www.facebook.com/cfpc.bnrm/>);

- Diseminarea informațiilor privind activitatea CFPC, a ofertelor educaționale pe adresele electronice ale centrelor biblioteconomice, ale formabililor;

- Gala Formatorilor, ediția a III-a;

- Plasarea informațiilor și a conținuturilor educaționale pe blogul Bibliotecilor publice din Republica Moldova (<https://bibliotecipublicerm.wordpress.com/category/dezvoltare-personala/>).

Indicatori de performanță/relaționali și de impact ai funcționării CFPC în anul 2021:

▪ Prezența formabililor CFPC în funcție de tipul bibliotecilor este prezentată în tabelul de mai jos; analiza indicatorilor statistici relevă o creștere a numărului for-

mabililor din bibliotecile din învățământ și cele specializate, precum și atragerea unui număr mai mare de reprezentanți ai administrației publice locale (direcții/secții cultură, educație):

Tabelul nr. 2. Prezența informabililor în funcție de apartenența tipologică a bibliotecii

Tip de biblioteci	Anul 2021	Anul 2020	Diferența
Biblioteci naționale	310 (9%)	273 (18%)	-9%
Biblioteci publice teritoriale	1962 (54%)	960 (66%)	-12%
Biblioteci din învățământ, inclusiv:	<i>total: 25%</i>	<i>total: 11%</i>	+14%
▪ din universități	428 (12%)	90 (6%)	+6%
▪ din colegii, centre de excelență	80 (2%)	65 (1%)	+1%
▪ din școli, licee, gimnazii	385 (11%)	48 (4%)	+7%
Biblioteci specializate	135 (4%)	31 (2%)	+2%
Alte instituții (reprezentanți ai administrației publice locale etc.)	294 (8%)	38 (3%)	+5%
Total	3594	1 507	+2 087 formabili

▪ Per formabil în cadrul CFPC au fost oferite 0,1 ore academice (în anul 2020 – 0,2);

▪ În medie, la o activitate educațională din cadrul CFPC au participat 65 de formabili;

▪ Formabilii din cadrul BNRM constituie 6% (228) din numărul total de formabili, total ore 1213; iar numărul de participanți din rândurile personalului de specialitate BNRM la cel puțin o activitate educațională din cadrul CFPC constituie 50 de persoane (în anul 2020 – 56 sau 32% din numărul total personal de specialitate al BNRM);

▪ Implicarea potențialului intelectual al formabililor pentru îmbunătățirile cadrului de reglementare național, asigurarea transparenței în procesul de elaborare a cadrului de reglementare (de exemplu, prezentarea/analiza proiectului Regulamentului privind gestionarea colecțiilor de bibliotecă);

▪ Predominarea în evaluarea de către formabili a aprecierilor „foarte bine” ale utilității activității educaționale, importanței competențelor acumulate, prestanței formatorului, aplicabilității în practică, ale conținutului portofoliului educațional, ale aspectelor organizaționale etc.);

▪ Dovezi observate și solicitate privind

impactul activității CFPC:

✓ Solicitarea opiniilor formabililor prin „Chestionarul de evaluare” al activităților educaționale;

✓ Elaborarea sintezelor chestionarelor de evaluare finală și integrarea acestora în ePortofoliile educaționale diseminate formabililor;

✓ Opinii, sugestii promovate prin chat-ul Zoom și Google Meet, de exemplu:

From Chilcevschi Ina to Everyone:

DA

From Nadejda Ceban to Everyone:

am reusit

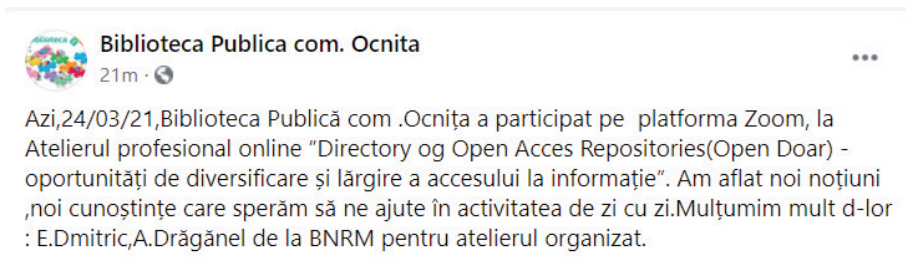
From Liliana Cugut to Everyone:

Uraaa, am înțeles POSTERUL, am realizat unul simplu. Purced la Infografic.

From Me to Everyone:

felicitar!

✓ Opinii ale formabililor promovate pe rețele de socializare; de exemplu:

Campusul Competențelor

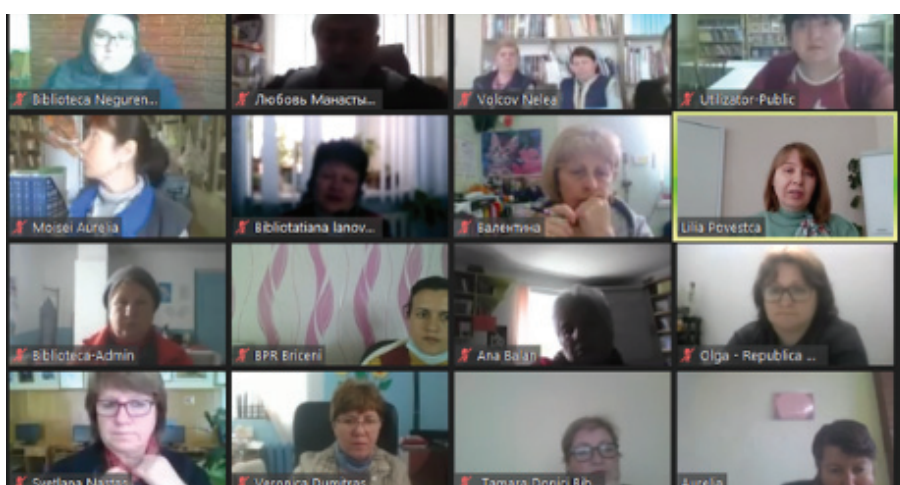
8h · 🌐

Lectura profesională contează

Specialiștii **Biblioteca Municipală B.P. Hasdeu** folosesc persistent oportunitățile dezvoltării profesionale. Participând la trainingul „Lecturi profesionale: conținuturi în acces deschis”, organizat de CFPC al **Biblioteca Națională RM**, ei au avut posibilitatea să-și reactualizeze cunoștințele privind teoria lecturii profesionale, să-și reamintească resursele de informare în domeniul specialității, eventual uitate, să descopere unele noi, să cunoască surse importante pentru metodologia lecturii profesionale.

A trezit mândrie recomandarea pentru informare a resurselor **Biblioteca Municipală B.P. Hasdeu** – Repozitoriul instituțional, revistei BiblioPolis. Au participat la training reprezentanții filialelor „M. Drăgan”, „Alba-Iulia”, „M. Ciachir”, „Târgoviște”, „Târgu-Mureș”, „Traian”, „V. Ignatenco”, precum și specialiștii de la Campusul Competențelor al BM.

✓ Dovezi colectate prin e-mail, selectate din chestionarele de evaluare:

- „Mulțumesc mult dnei Muntean pentru informația utilă și accesibilă. Îmi pare rău că nu am participat de la începutul «dezghiocării» regulamentului. Organizatorilor mulțumesc mult pentru invitație” (Svetlana Gușan, Direcția de învățământ Rezina, training din 6 octombrie 2021);

- „Am obținut informații utile privind cadrul legal referitor la patrimoniul național, privind specificul documentelor rare, modul de restabilire a documentelor deteriorate, voi recomanda selectarea documentelor ce țin de patrimoniu în cadrul bibliotecii, evidența lor aparte” (formabil, extras din „Rezultatele chestionarului de evaluare a participanților la lucrările e-trainingului *Managementul patrimoniului documentar*”, 16 februarie 2021);

- „Toate subiectele educaționale pe care le diseminați și le promovați au un impact benefic în activitatea biblioteconomică. Anume puneți accentul pe reactivarea activității bibliografice (Bazele biblioteconomiei). Mulțumim frumos pentru ceea ce faceți. Dvs. sunteți pilonii domeniului biblioteconomic al Republicii Moldova. Sănătate și succese!” (extras din „Rezultatele chestionarului de evaluare a trainingului profesional online *Licențele Creative Commons – tipuri și caracteristici*”, 10 martie 2021);

- „Vă mulțumim mult pentru prezentările utile și interesante, de mult timp îmi doream un training de așa gen. Cu respect, Nadejda Sîrbu, Biblioteca USCH” (formabil, atelier din 10 iunie 2021);

- „Am primit plăcerea să asist la training, deoarece formatorii au relatat informația într-o formă atractivă și pe

înțelesul tuturor. A-și recomanda colegelor acest training, deoarece ne oferă informație utilă pe care o putem aplica în activitatea noastră pentru rezultate mai bune” (formabil, training din 3 martie 2021).

Educația este o continuă provocare, atât pentru prestatorii de activități educaționale, cât și pentru formabili. Acest proces nu are oprire: cunoștințele obținute azi vor fi completate și dezvoltate pentru ziua de mâine,

abilitățile și atitudinile formate pe baza informațiilor acumulate azi vor fi modificate, fiind întemeiate pe noile cunoștințe asimilate permanent...

Nimic nu este mai important pentru succesul instituțional și personal al unui bibliotecar, decât să fie adeptul formării profesionale continue. Formarea profesională continuă, fiind un drept al fiecărui bibliotecar, este, în același timp, și o obligațiune morală.